

אמא רויס

כפר שאינן נשאל

קס"ג

זה תדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (1.0)

(2) זכר ארזיה

1 (ח) יהודיע שנתכפר וכו'. בתורת כהנים. דאם לא כן, למה אהרן עגל וישראל שעיר עזים (פסוק ג), אלא אהרן הקריב עגל לפי

שחטא בעגל (שמות לב, ז), וישראל שעיר עזים - ששחטו שעיר עזים וטבלו הכתונת כדס"ב. ואם תאמר, אם כן³³ גבי עולה נמי קשה, למה היה עולת ישראל עגל ועולת אהרן איל, ויש לומר, לפי שאהרן חטא במעשה שעשה העגל (שמות לב, ז) ³⁴ לכך הקריב חטאת שבא על המעשה³⁵, אבל ישראל שחטאו בהרהור³⁶, שטעו אחריו³⁷, הביאו עגל לעולה, שעולה באה על הרהור הלב (ויחלמי יומא פ"ח ס"ו), דכתיב (ויחלמי כ, ג) "העולה על רוחכם"³⁸, כי אותם שחטאו במעשה דגם משה בדין שלהם³⁹, אבל

16 החוטאים במחשבה הביאו עגל לעולה⁴⁰. ואהרן הביא איל לעולה, אף על גב דחטא אהרן במעשה, יש לומר, דאהרן גם כ במחשבה חטא, שהרי הסכימה מחשבתו לעשות עגל, ותמיד כשהוא מביא חטאת מביא גם כן עולה⁴¹, כי החוטא במעשה אין ספק שהוא חוטא במחשבה גם כן⁴², שהרי מסכים מחשבתו למה שעושה, ומכיון דהסכימו מחשבתו לעשות עגל, צריך להביא על המחשבה⁴³.

11 ואם תאמר, למה הקריבו ישראל שתי עולות⁵², ויש לומר, דעולה אחת על חטא העגל כמו שנתבאר למעלה⁵³, וכבש לעולה על מחשבת המכירה, שהסכימו דעתם על זה⁵⁴. אך קשיא, למה הביאו כפרה על מכירת יוסף, שהרי אבותם חטאו ואינם, ולמה יסבלו הם⁵⁵, ועוד, שבנימין למה יביא⁵⁶, ובתורת כהנים [אמרן] וכי מה ראו ישראל להביא יותר קרבן מאהרן⁵⁷, אלא אמר להם אחם יש בידכם בתחלה ויש בידכם בסוף; יש בידכם בתחלה - "וישחטו שעיר עזים" (נלפסיג ל, ג), ויש בידכם בסוף - "עשו להם עגל מסכה" (שמות לב, ט), יבוא שעיר עזים ויכפר על מעשה עזים, יבוא עגל ויכפר על מעשה העגל, עד כאן. ולפי דעתי שפירוש ענין זה, כי בל דבר יש לו בחינה מצד התחלתו ומצד שלימותו⁵⁸, וישראל שהם אומה בכלל יש להם התחלה ויש להם שלימות⁵⁹, והתחלתו היה בני יעקב, שאז נקראו "בני ישראל"⁶⁰, והיו התחלתו⁶¹, ושלימותו היו כשיצאו⁶², שאז היה אומה שלימה⁶³. ויש חטא בהם מצד

התחלתו⁶⁴, ומצד שלימותו גם כן יש בהם חטא⁶⁵, ולכך היה להם שני קרבנות⁶⁶. ועוד יש בזה דברים מופלגים מאוד בחכמה, ואין להאריך בזה, כי הם דברים צריכים ביאור, ואין כאן מקום זה⁶⁷.

1 נראה להסביר את הפסוק כי הנה יש אנשים פתאים שאומרים שמכיון שהקדוש ברוך הוא רוצה את לבו של האדם, ומחשבה טובה מצטרפת למעשה, לכן אין צורך לטרוח ולעשות את המצוות בפועל, אלא די בכוונת הלב, ומה צורך ללבוש ציצית ותפילין ולתקוע בשופר ולישב בסוכה וליטול לולב וכיוצא? די לקיים כל אלו המצוות בכוונת הלב, כי השם יתברך רוצה בעיקר את הלב.

6 אבל דברים אלו דברי שטות הם, בין שכוונת הלב רצויה לפני השם יתברך, בתנאי שתהיה עם המעשה, ולא שתהיה לבדה בלי מעשה.

והענין יובן על פי משל: אדם אחד נשא אשה ואמר לה: בשלי לי תרנגולת שתהיה ממולאת בבשר ואורז חשוב. ואכן עשתה כדבריו ובישלה לו ואכל. אך אמר לה שלא ערב לו כל כך מילוי התרנגולת כיון שלא היה בה תבלין שקורין ה"ל. אמרה לו אשתו: מחר אעשה כאשר דיברת.

אשתו שהיתה תמימה חשבה בלבה כיון שבעלה אוהב את התבלין הזה, לכן היא תמלא את התרנגולת מהתבלין ולא תניח בתוכה בשר ואורז, וכן עשתה והביאה לפניו. וכשבא לפתוח את המילוי של התרנגולת מצא שכל המילוי היה רק מהתבלין לבדו... והוא אינו ראוי לאכילה כיון שהוא חד וחריף מאוד. אמר הוא לאשתו: מה עשית? השיבה לו אשתו: ראיתי שאהבת את התבלין, לכן עשיתי לך את כל המילוי מהתבלין. אמר לה: שוטה! התבלין הזה טעים אם יהיה מעורב עם בשר ואורז, אך לבדו אינו מאכל כלל.

21 והנמשל, כוונת הלב רצויה וערבה לפני הקדוש ברוך הוא אם תהיה מעורבת במעשה, אבל להיות היא לבדה במקום מעשה אינה רצויה, ורק אם האדם אינו יכול לקיים המצוה כי אנוס הוא, אזי השם יתברך עושה עמו חסד גדול שיחשיב לו את כוונת הלב כאילו עשה מעשה עמה, לכן אמרו חכמינו זכרונם לברכה מחשבה טובה מצטרפת למעשה, שנחשב לו כעושה מעשה ונתערבה מחשבה זו עם המעשה. (בן איש חי, דרשות).

(3) הציון שמ

(66) פירוש - אנו חטאי מכירת יוסף והעגל מתייחסים רק לאבות האומה, אלא חטאים אלו הם חטאים החלים בעצם ובעיקר שם ישראל, ולכך הקטרו העולה מחטאים אלו מחייב כפרה תמידית. יוכמו כאשר בחטא האדם [הראשון] נקנס מיתה על כל באי עולם עד סוף כל העולם, אף כאשר חטאו ישראל בעגל, יש עונש על כל ישראל [לשונו בחי' לסנהדרין קב. ג. סוף רלו.]. והיה לחטא מכירת יוסף. וראה עוד גוי"א שמות פכ"ה אות כג לגבי חטא העגל. (67) לא מצאתי בספרי המהר"ל שיבאר ענין זה.

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולותיך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה ה' (ו, ז). עיין במפרשים שהקשו בדיוק המצוות ובעד העם, דמה ענין כפרה להעם עם הקרבנות שהציל אהרן בעצור כפרתו, ונפרט שאהרן הציל קרבן מיוחד בעצור כפרת העם, ועיין שם (ברמב"ם, אור המים הקדוש, חסס סופר) מה שמרנו.

(5) ים חנה

ו, ז ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם. הענין, דאהרן היה צריך כפרה על אשר היה סיבה לעשיית העגל, וכמו שאמרו: "קח לך עגל בן בקר" — יבא עגל ויכפר על מעשה העגל (תורת כהנים). ונמצא דישאל שהיו סיבה שיעשה אהרן העגל היה להם חלק בחטא של אהרן. ולכן בעגל של אהרן נתכפרו שניהם: — אהרן, וישראל מה שהיה להם חלק בחטא, ובפרט כי אמרו בשבת (קמט, ב): כל מי שתבירו נענש על ידו. אין מכניסים אותו במחיצתו של הקב"ה. וגם כאן אהרן נענש על ידם במיתת נדב ואביהוא, וכמו שאמרו (ויקרא רבה י, ה) חפילה עושה מחצה, ולכן היו צריכים כפרה גם בחטא אהרן שחטא על ידם. ולכן העגל של אהרן כיפר להם גם כן מה שחטאו בסיבת שהחטיאו את אהרן.

(4) חנה

(6) חנה

וישאלו בני ישראל את משה ואת אהרן ויאמר משה אל בני ישראל אל תראו את עשיתי לכם ואת עשיתם לי כי ארץ זבת חלב וסוכה. ויאמר אהרן אל בני ישראל אל תראו את עשיתי לכם ואת עשיתם לי כי ארץ זבת חלב וסוכה.

(11) (C)

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא ושימו עלי' קטרת ויקריבו לפני ד' אש זרה אשר לא צוה אותם (י:א)

באותו יום השמיני, ר"ח ניסן, שזכו כלל ישראל לראות השכינה שורה במשכן שזה עכשיו חינוכו, באותו יום שנטל עשרה עטרות קרה ג"כ אותו השריפה אשר שרף ה' בשעה שמתו נדב ואביהוא בהקריבם אש זרה. ואע"פ שמצאנו בחז"ל שמצאו כמה וכמה חטאים בנו"א מ"מ כולם תוצאה מהא דהקריבו אש זרה והיינו משום דהיו קדושי עליון דעליהם אמר משה נתקיים בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד היתה תשוקתם להקריב נפשם באותו מעמד נפלא עד שלא התחשבו בזה אשר לא צוה אותם. ומה שמעניין אותי הוא דתיכף לאחר מיתת נדב ואביהוא סמכה התורה פרשת מאכלות אסורות איזה בהמה-חי' נאכלת ואיזה אסורה. ואינו מובן סמיכות פרשיות אלו. ועוד שרש"י נראה דרצה למצוא איזה סמיכות עשה הענין יותר מוקשה דנאמר וידבר ה' אל משה ואהרן לאמר אליהם פירש דלאמר אליהם קאי על אלעזר ואיתמר ובשעה שאמר דברו אל בני פירש דהשווה את כולם להיות שלוחים בדברו לפי שהושוו בדמימות וקבלו עליהם גזירת המקום באהבה עכ"ל. נמצא דסמיכות הפרשיות נובע מהא דוידם אהרן וכן כל הקהל, וצ"ע. והנראה דהנה חטאם של נדב ואביהוא ה' בזה דסברו דלא נפגמו בכלל בחטא העגל ונשארו במדרגה של מעמד הר סיני והיו באהבה גדולה שלא ה' לה גבול והשתקקו רק לקרבת א-לקים וזהו מה שנאמר אחר מות שני בני"א בקרבנם לפני ד' וה' חסר להם הצמצום באהבה שה' צריך למזג עם ידאת השם וה' אהבה בלי יראה ולכן ה' בלי גבול וצמצום ולכן ה' אש

ויאמר משה אל בני ישראל אל תראו את עשיתי לכם ואת עשיתם לי כי ארץ זבת חלב וסוכה. ויאמר אהרן אל בני ישראל אל תראו את עשיתי לכם ואת עשיתם לי כי ארץ זבת חלב וסוכה.

(17) (28) (3)

זרה כי צריך להיות אהבה ויראה שלובים יחד ונמצא דכל פרשת נדב"א בא ללמד דאפילו מדרגה גדולה כמו אהבה יכול להתפשט חוץ לגבול ונעשה לאש זרה (ואגב בארתי בזה ענין הקריאות בר"ה דביום ראשון קוראים איך שנתפשט האהבה באברהם עד כריתת ברית עם אבימלך וביום שני קוראים פרשת העקידה ולבסוף נאמר: אכן מלבד האהבה עתה ידעתי כי ירא א-לקים אתה) והנה בפרשת מאכלות אסורות נתקיים הדבור לשני האחים משה ואהרן ונאמר עליהם (ילקוט שיד השרים) שני שדיך כשני עפרים תאומי צבי' מה השדים הללו כל מה שהאשה אוכלת התינוק טועם כך משה ואהרן כל מה שהיו למדין היו מלמדים לישראל עיי"ש נמצא דמשה ואהרן היו כתאומים הזנין את בניהם דהיינו בני ישראל ומאכילם ואת התורה ונקראו שדים וענין השדים דיש בזה רמז לשם ש-ד-י שאמר לעולמי די דהיינו גבול וצמצום וכרא את עולמו כאופן שלא נתגשם יותר מדאי ולא רוחני יותר מדאי באופן שיש הזדמנות לאדם לבוא לידי הכרה שהוא יתברך מנהיג העולם כולו וזהו תורף של מאכלות אסורות דהבחיך

(2)

הקב"ה דישנם בהמות שאפשר לאכלם מבלי שישפיעו על האדם שיתגשם
 יותר מדאי וישנם מאכלים שאי אפשר לאדם להתעלות מהם ולכן הם
 אסורים עליו. ורשפ"א איתא דהא דנקראו הדדים כאשה שדים משום שיש
 בהם נקב קטן המצמצם את החלב היוצא בגבול שיכול התנוק לינוק ולא
 יוזק וזהו השם שדים. א"כ יש קשר אמיץ בין פרשת נדר"א עם פרשת
 מאכלות אסורות דשניהם מכוונים לכוון אחד ללמדנו דבכל מדה ומדה
 צריך האדם לאחוז במדה וגבול שלא לאבדם.

5
ש

זירם אחרן (י' ג')

ואמרו על זה בזבחים (קט"ז ב'), דעל זה ששתק קיבל שכר (ועיין במאמר
 הבא) ומביאים לראיה דאפשר לקבל שכר על השתיקה מפסוק דקהלת (ג' ז')
 עת לחשות ועת לדבר, פעמים שאדם שותק ומקבל שכר על השתיקה, ופעמים
 שאדם מדבר ומקבל שכר על הדבור, ע"כ.
 ולא נתבאר מתי הם הפעמים האלה. וגם כי הלשון „פעמים ופעמים“
 מורה שהוא דבר מצוי, וזה דרוש לחקור מתי הם המדות האלה מצוים בחיים,
 כי מזה שקיבל אחרן שכר על השתיקה כאן, כמבואר, מזה אין ראיה לדעלמא,
 כי הוא דבר מצוין מאוד עפ"י סבה מצוינת שאירע לו.
 וקרוב לומר, דהלשונות במדרש „פעמים ופעמים“ מוסבות אל לשון
 הגמרא בברכות (י' ב'), „אגרא דבי טמיא שתיקותא, אגרא דבי הילולא מילי“.
 והבאור הוא, כי השכר (מובן המלה „אגרא“) שמקבלים בבית האבל (מובן
 המלה „טמיא“ בשפת ארמית) הוא שתיקותא, מה ששותקין עמו, כי אין
 המנחמין רשאים לפתוח בדבור עד שיפתח האבל תחלה לדבר, ועל שתיקה זו
 מקבלים המנחמים שכר.
 וכנגד זה בשמחת נשואין מצוה לשמח חתן וכלה בדבור, וכמו שאמרו
 (כתובות י"ז א') כיצד מרקדים לפני הכלה אומרים כלה נאה וחסודה, ועוד
 כאלה, ועל דבורים אלה מקבלים שכר, כמו שאמרו בברכות (ה' ב') בענין
 זה, ואם משמחם מה שכרו זוכה לתורה וכו'.
 ולפי באור זה מדויק הלשון במדרש שהבאנו פעמים ופעמים כדבורים
 מצוים בעולם.

8
טסס
פככ

סימני כשרות בדגים

דגים טהורים מותרים באכילה שנאמר „אך זה תאכלו מכל אשר במים כל
 אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו“ (ויקרא י"א
 ט'). והנה מובא בגמ' נדה (נ"א ע"ב) כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש
 שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת. ומקשה הגמ' א"כ סנפיר למה לוי? והשיבו
 יגדיל תורה ויאדיר. (עי' חידושי מהר"ם שיף חולין ס"ו ע"ב משכב"ז). וכתב
 הריטב"א שם וז"ל פירוש דלסמוך אודאי קשקשת סגי לן ומיהא כתב רחמנא
 סנפיר משום דלא סגיאל דלא ליהוי התם כיון שיש שם קשקשת ואולי הוא גורם
 טהרתו ואע"פ שהוא לבדו אינו גורם טהרה. ויש להעיר במש"כ דאולי גם סנפיר
 גורם טהרתו הרי אין מציאות קשקשת בלא סנפיר? וכתב ידידי הרה"ג ר' דוד
 מצגר שליט"א בביאורים על הריטב"א (סי' כ"ג) דיש לחקור בסימני דגים האם
 סימנים דסנפיר וקשקשת הם רק מגלים איזה דג טמא ואיזה הוא דג טהור
 כמש"כ בשו"ת מהרי"ט (ח"א סי' נ"א) לגבי סימני גדלות שאין שנים ושערות
 גורמים הגדלות אלא רק מגלים שהוא גדול וכן בסימני בהמה מעלה גרה ומפריס
 פרסה אין הם גורמים הטהרה אלא מגלים מהו המין הטהור ומהו המין הטמא,
 או דנאמר בדרך אחרת דסימני דגים סנפיר וקשקשת הם גורמים הטהרה ולא
 רק מגלים איזהו מהן דג טהור, ולכאורה כן מורה לשון הריטב"א שכתב דאולי
 גם סנפיר גורם הטהרה. ולפי"ז מוכנים דברי הגמ' דהמקשן שאל סנפיר למה
 לי דהבין כמש"כ המהרי"ט הנ"ל בגדרי סימני טהרה דדגים אין הם גורמים
 הטהרה אלא רק מגלים איזה דג טהור ומכיון שכל שיש לו קשקשת יש לו
 סנפיר א"כ למה כתוב סנפיר? והתירוץ הוא יגדיל תורה ויאדיר דאף שבאמת
 אפשר להבחין בין דג טמא לדג טהור ע"י סימן אחד של קשקשת אבל גילתה
 לנו התורה את האמת שאין הקשקשת לבד גורמת הטהרה אלא גם הסנפיר

9

אזרח
יפפה

3

1 גורם הטהרה. (עי' בורע אברהם סי' י"ג וי"ד, ובצפנת פענח מאכלות אסורות פ"א ה"א, ט"ז יו"ד פ"ג סק"ב, ובלב אריה ובראש יוסף חולין ס"ו ע"ב).

והנה בזמן האחרון יש שהתחכמו לעשות המצאה חדשה והוא דג קרפיון שתמיד היה לו סנפיר וקשקשת ומוחזק מעולם כדג טהור וכעת רוצים לשנות דרכי גידולו בבריכות מיוחדות ומאכלים שונים שעו"ז יהיה גדל ללא קשקשת ולא יצטרכו לטרוח בהסרת הקשקשים מהדג האם מותר לאכול דגים כאלו? ולכאורה לפי דברי הריטב"א שהסימנים של סנפיר וקשקשת הם גורמים הטהרה י"ל דאף שדג קרפיון מוחזק לדג טהור אבל היות ובפועל אין לפי ההמצאה החדשה קשקשים בדג כזה אין מה שיגרום לו טהרה וע"כ אין לאכול דגים אלו.

11 ובשו"ת קנין תורה (ח"ה סי' פ"ח) דן בזה ומביא דהנה בשו"ע ביו"ד (סי' פ"ב סי"ג) כותב שאפילו שיש ג' סימני טהרה בעוף כמובא בחולין (ס"ה ע"א) עכ"ז צריך לזה עוד מסורת שהוא טהור, אולם כל זה בעופות אבל בדגים הנה סימני הטהרה נתפרשו בתורה סנפיר וקשקשת וממילא א"צ עוד למסורת ולקבלת חז"ל ודי לנו במה שמצאנו על הדג קשקשת דבזה ידוע לנו שיש עליו גם סנפיר וא"צ למסורת כל שהיא, ומה שמצאנו בלשונות הראשונים דגם בדגים צריכים אנו למסורת היינו רק במקום שכעת אין בהם קשקשים כאותם שנשרו בעת עלייתם מן הים או שעתידים להתגדל לאחר זמן (עי' תוס' חולין ס"ד ע"א ד"ה סימנים לגבי דג הנקרא בורבוטש). וכן משמע מלשון המאירי בחולין (ס"ו ע"א) וז"ל הרבה מיני דגים יש שאין להם קשקשת עכשיו ועתידיים להביא לאחר זמן וכן שהיתה לו והשירו בשעה שעלו מן הים כל שנודע כן במסורת מותרים ואין להרהר בהיתרם כלל. וכך כתב בנדוע ביהודה (תנינא סי' כ"ט), ולכן י"ל אף דהדג קרפיון יש לנו מסורת בו שהוא דג טהור אולם רק אם יש לו קשקשים אבל אם הפכוהו למין אחר משהיה מתחילת היצירה בלי קשקשים ואין הוא עתיד לגדל אח"כ שוב יש לחוש שמא במשך הזמן יזדמן עוד דג טמא בלא קשקשים הדומה במראהו לקרפיון ויתירוהו שיאמרו זה כזה היות וכל ענין של מסורת רפי בדגים. וכן אם נתיר אכילת דג בלא קשקשים לדורות ישתכח ח"ו סימני התורה דסנפיר וקשקשת מישראל ולכן ח"ו להתיר

הלויתן המתוקן לצדיקים לעתיד לבא

מובא בגמ' חולין (ס"ז ע"ב) תניא ר' יוסי בן דורמסקית אומר לויתן דג טהור הוא. וכתב המהרש"א שם שהוצרך להשמיענו שהוא טהור דוכי יאכיל הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא דבר טמא. אולם בלב אריה שם כתב דאפשר דהוא דג טמא ואפ"ה יתיר אותו הקב"ה לעתיד לבא. (עי' צפנת פענח הלכות מאכלות אסורות פ"ב הי"ב). כעין זה מוצאים אנו לגבי חזיר מה שמובא בס' אור יקרות סוף פרשת שמיני (שהופיע לראשונה בשנת תק"ב) בשם מדרש למה נקרא שמו חזיר שעתיד הקב"ה להחזירו לישראל להיתרו הראשון, וע"ז כתב באור החיים פרשת שמיני וז"ל, תנאי הוא בדבר שהחזיר אסור באכילה כל זמן שהוא גרה לא יגר אבל לעתיד לבא יעלה החזיר גרה ויחזור להיות מותר באכילה כפי שהיה מותר לפני מתן תורה ולא שישאר בלא גרה ויהיה מותר כי התורה לא משתנה. אולם הרבינו בחיי כותב שם דאין הכוונה שהחזיר יהיה מותר באכילה ממש ובאמת ישאר באיסורו לעולם, אלא הכוונה על הכח הרוחני שהוא מיצר

1 לישראל ולעתיד לבא יעשה שלום עמנו ויתמוך בישראל. והכוונה על אדום שנמשל לחזיר כפי שמובא במדרש ויקרא רבה (פי"ג) ובילקוט תהלים (רמז תת"ל). (עי' בחידושי הריטב"א קידושין מ"ט ע"ב). כעין זה ביאר בשו"ת הרדב"ז (ח"ב סי' תתכ"ח ע"ד הסוד) שיש למעלה שר אחד ששמו "חזריאל" והוא קטיגור על ישראל ועתיד להחזירו שיהיה סניגור. (עי' באבות דרבי נתן פרק ל"ד).

11
ש

ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו וגו'.

1 וברש"י [והוא מהתוי"כ] לאמר אליהם, למשה אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, "דברו אל בני ישראל" פירש"י את כולם השוה להיות שלוחים בדיבור זה, לפי שהושו בדמימה וקבלו עליהם גזירת המקום באהבה, עכ"ל. וצריך ביאור מה ענין פרשת מאכלות אסורות אצל קבלת גזירת המקום באהבה, שבדאי שלא נודמנה להם פרשה זו באקראי, אלא ששייכת היא לזכות הדמימה וקבלת הגזירה במיוחד.

12

אין ק"מ
ה' (d e)

11 ויתכן לפרש שפרשה זו שייכת היא במיוחד למדת הדין, שהרי כל הענין של איסור והיתר בבהמה תלוי בהבחנת דקות כחוט השערה, כמו שכתב רש"י בסוף הפרשה עה"כ (פסוק מז) "להבדיל בין הטמא ובין הטהור", שצריך להבדיל בין נשחט חציו של קנה לנשחט רובו (וכן בעניני טרפות שלפעמים נקב כלשהו אוסר). וי"ל שכיון שקבלו עליהם גזירת המקום באהבה, שהקב"ה מתנהג עם הצדיקים במדת הדין, והם קבלו עליהם את הדין, על ידי זה היו מקושרים למדת הדין, וזכו להיות שלוחים בפרשה זו של מאכלות אסורות.

26 ועבד יש לפרש בזה, שהרי ישנם ארבעה סוגים בבריאה, דומם, צומח, בעל חי, מדבר. וכל אחד מעלה את הסוג שלמטה הימנו על ידי כח שהוא ניזון ממנו; הצמח ניזון מהארץ שהוא דומם, בהמות השדה ניזונות מהעשב שהוא צומח, האדם המדבר ניזון מהבהמות. ואמנם המעלה הכיגבוהה היא כשהמדבר מותר על כל העילוי שלו ועושה את עצמו דומם בשביל יראת השם, וזהו הענין של (יג), "יידום אהרן". נמצא שאהרן וכן משה ואלעזר ואיתמר שהושו אליו בדמימה כשצידקו עליהם את הדין אז עלו ממדרגת מדבר

36 למדרגת "דומם" של (תהלים לז, ז) "דום להי והתחולל לוי", לפיכך זכו לקבל פרשה זו של "זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה" להורות את בני ישראל העליה מן החי למדבר, כי הם כבר זכו לעליה ממדרגת מדבר למדרגה עליונה של "לך דומיה תהלה" (תהלים סה, ב).

35

לחקור זאת איך לא מנח הכתוב הנחש שהוא חזק בטומאה הקלה לכל
 טומאת ישראלים ודומיהם. ואולי שטומאת הנחש הוא נקפו
 לא בגופו וזמנהו ישאר בגוף ריקם מכל כעפר הארץ כי אין
 טומאה דבקה בגופו לנח שאין בו ולא כלום. וכיולא בזה
 חמלא שאמר ז"ל (ב"מ קי"ד) גוים אין מטמאין באוכל
 וישראל מטמאים באוכל, וכוא מהטעם עצמו, וטומאת ישראלים
 בגופם יותר מנפשם, ולא יטמאו צמותם ולא צהייהם, כא
 למדה כי הנח טומאו יותר מטומאת ישראלים:

ל"ל
 כ"ח"ס
 13

14

חדשה כל קושינו למכ לא יכיה טמא, וכן מבורר ברמב"ם כי אכ"ס פ"ד, ולא פירשו שיש בו זוכמת הטומאה טומאת כס"מ והטעם, והוא הוא שטימא
 ויחס בעולם עד יום שקוינו לו שקויים בו ולא רוח הטומאה אפניו מן הארץ.

והזומט והתנשמת. הזכיר שמונה שרצים ואמר בהם: אלה הטמאים לכם ³¹, והנחש
 אינו בכללם. ויש לתמוה בזה כי ראוי היה ברדאי שיהיה הנחש טמא ומטמא, כי הוא
 שורש הטומאה והזומא כידוע מן הנחש הקדמוני, ואם כן למה לא הכניסו הכתוב בכלל
 השרצים הטמאים. אבל הענין הוא מכללי דרכי התורה שכל נתיבותיה שלום ³² שלא רצתה
 לטמא הנחש במגעו שאם כן היה אדם נמנע מלהרגו כדי שלא יטמא. ומזה הזכיר: כל
 הולך על גחון ³³, שהוא הנחש ³⁴, והולך על ארבע ³⁵, שהוא עקרב ³⁶, ומרבה רגלים ³⁷,
 והוא ששמו גדל * מפני שהן בריות מזיקות לבני אדם בארס שלהם ויש בהם מחליאות
 ויש בהם ממיתות, והזכיר בהם: לא תאכלום כי שקץ הם ³⁸, לא אסר כי אם האכילה אבל
 טהר * את המגע, מה שאין כן בשמונה שרצים שאין להם ארס כלל *.

15
 כ' בח"ס

6